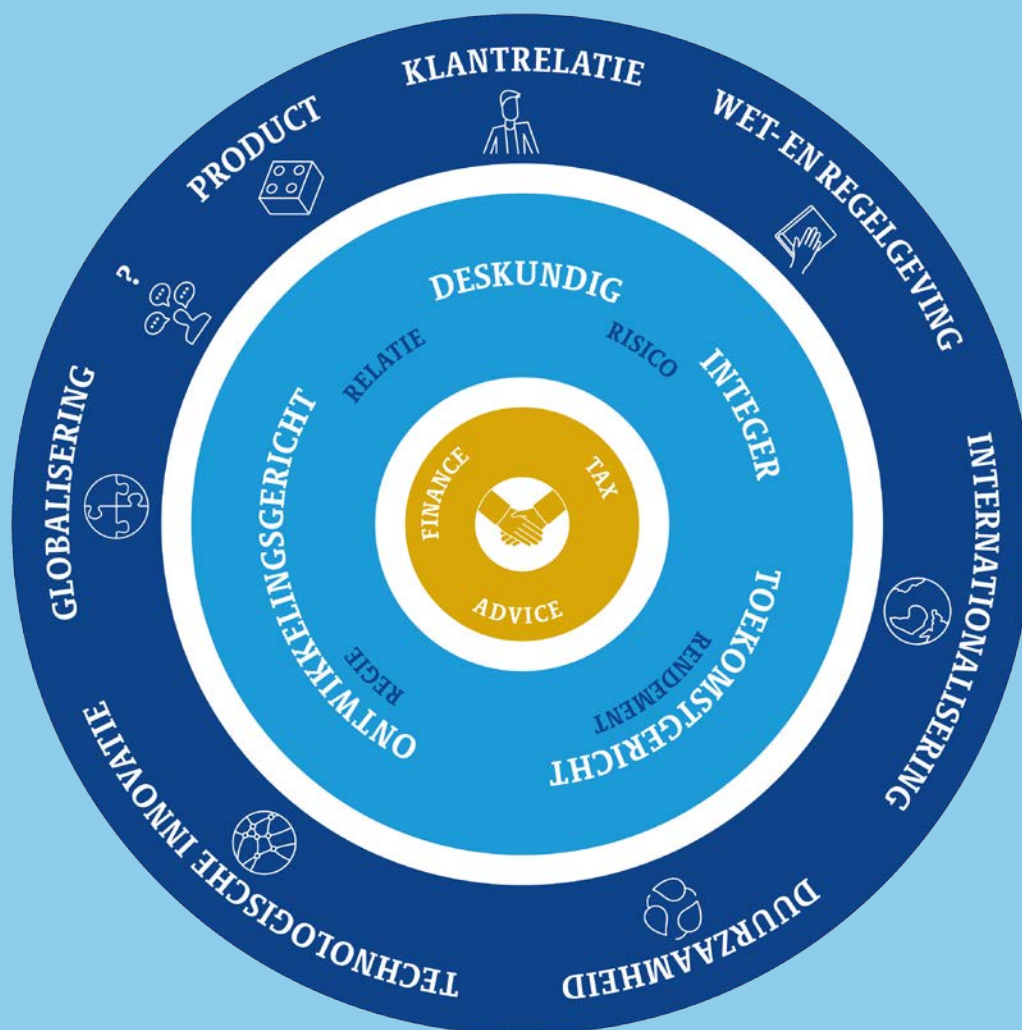

BEROEPSPROFIEL

Finance, Tax and Advice

EXCELLENTE ADVISEURS
IN EEN UITDAGENDE SECTOR

Landelijk Overleg
Finance, Tax and Advice
(LOFTA)
juli 2017

Inhoudsopgave

1. Een sector vol uitdagingen	4
1.1 'Advies' als product	4
1.2 Relatie met de klant verandert	5
1.3 Meer wet- en regelgeving	5
1.4 Verdere internationalisering	6
1.5 Continue technologische innovatie	6
1.6 In alle opzichten duurzamer	7
2. De nieuwe finance professional	9
2.1 Integer (Relatie)	9
2.2 Toekomstgericht (Rendement)	9
2.3 Deskundig (Risico)	10
2.4 Brede hbo-professional (Regie)	10
3. Het brede werkveld	11
3.1 Traditionele partijen	11
3.2 Nieuwe spelers	11
3.3 Taken en beroepen	12
4. Eindkwalificaties	15
4.1 HEO-standaard	15
4.2 Kernvakgebieden	16
4.3 Dublin-descriptoren	17

Bijlage 1: beroepsmogelijkheden volgens International Standard Classification of Occupations (ISCO)

Bijlage 2: bronnen

Bijlage 3: ratificatielijst werkveld

Alle rechten voorbehouden. Dit beroepsprofiel is uitsluitend bestemd voor gebruik door de opleidingen Finance, Tax and Advice (FTA) die aangesloten zijn bij het Landelijk Overleg Finance, Tax and Advice (LOFTA) en tegelijkertijd bij de Vereniging Hogescholen geregistreerd zijn.

Inleiding

Dit document beschrijft het beroep van de professional Finance, Tax and Advice en de sector waarin hij¹ werkzaam is: het brede veld van financieel-economische en fiscale dienstverlening. Het is opgesteld in gezamenlijkheid door alle partners van het Landelijk Overleg Finance, Tax and Advice (LOFTA). Met het opstellen van dit document onderschrijven we als partners in dit landelijk overleg de noodzaak van het hanteren van een landelijk profiel en het opleiden tot een specifiek type beroepsbeoefenaars.

De nieuwe opleiding Finance, Tax and Advice is het resultaat van de 'Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014', die de samenvoeging (verbreding) van opleidingen beschrijft. In de opleiding Finance, Tax and Advice zijn de voormalige opleidingen FRE (Fiscaal Recht en Economie) en FSM (Financial Services Management) samengevoegd.

Planningsneutrale conversie

De NVAO schrijft voor dat de verbrede opleiding die uit de samenvoeging voortkomt in programmatische zin niet substantieel afwijkt van de inhoud van de betrokken bestaande opleidingen (FSM en FRE). De samengevoegde opleidingen moeten duidelijk terug te vinden zijn in het nieuwe curriculum, zowel in de gemeenschappelijke basis als in de specifieke componenten.

Startbekwame professionals...

Op basis van dit profiel leiden we onze studenten op tot startbekwame professionals. Startbekwaam betekent dat ze beginnend beroepsbeoefenaar zijn en in staat zijn om zichzelf, zelfsturend, verder te professionaliseren.

... die klaar zijn voor de toekomst

We hebben kans gezien om dit nieuwe, brede, profiel te verrijken met inzichten over de toekomst. Zowel het geschetste profiel van de sector als dat van de FTA-professional is vervolgens getoetst op toekomstgerichtheid. Dit gebeurde door de afzonderlijke opleidingen bij hun regionale beroepenveldcommissies en door het landelijk overleg tijdens klankbordsessies met het werkveld.

Diverse rapportages, zoals die van de verkenningscommissie van het hoger economisch onderwijs: 'Wendbaar in een duurzame economie' (2014), vormen de basis van dit beroepsprofiel. Bijlage 2 bevat een overzicht van alle bronnen die aan dit profiel ten grondslag liggen.

... in een uitdagende sector

Dat de brede sector van financieel-economische en fiscale dienstverlening uitdagend is, behoeft geen betoog. Het eerste hoofdstuk beschrijft uit welke actuele trends en ontwikkelingen die uitdaging bestaat en het tweede hoofdstuk laat zien uit welk hout de professional gesneden is die in deze sector het verschil gaat maken. Vervolgens zoomen we in op het werkveld: voor welke organisaties en functies leiden we op? Om af te sluiten met de einkwalificaties die de basis vormen voor het inrichten van de afzonderlijke opleidingen door de hogescholen, die elk hun kleur en specialisaties aanbrengen, binnen de kaders van dit landelijke beroepsprofiel.

Namens de participerende hogescholen,
Drs. Jos van Aken, voorzitter LOFTA
Mr. Linda Mulder, voorzitter LOFTA

Partners in het Landelijk Overleg Finance, Tax and Advice (LOFTA)

Fontys Hogescholen Eindhoven
Hanzehogeschool Groningen
Hogeschool Rotterdam
Hogeschool Utrecht
Saxion Hogeschool
Hogeschool van Amsterdam
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Noordelijke Hogeschool Leeuwarden
Hogeschool Windesheim Zwolle

---

¹ Overall waar 'hij' staat, bedoelen we ook 'zij'

1. Een sector vol uitdagingen

Blijvend innoveren en bouwen aan vertrouwen

De wereld is in beweging als nooit tevoren. Ontwikkelingen op maatschappelijk, technologisch, politiek en economisch gebied volgen elkaar in rap tempo op, ook in de financiële sector². Digitale, technologische innovatie en internationalisering, om er maar een paar te noemen. Daarnaast is het verlies van vertrouwen in de financiële markt gepaard gegaan met een toename van wet- en regelgeving die diep ingrijpt in het werk van de financieel dienstverlener en bovendien regelmatig wordt herzien. Als gevolg van dit alles is de financiële sector blijvend in transitie: ze vernieuwt zich continu.

Hieronder staan de belangrijkste trends en ontwikkelingen op een rij die het brede werkveld van de professional Finance, Tax and Advice beïnvloeden. Dat brede werkveld definiëren we als de 'totale markt voor financieel-economische en fiscale dienstverlening'.

1.1 'Advies' als product

Leunen op de allround financieel adviseur

Behoeftte aan advies blijft groeien

'Drie op de vier huishoudens en meer dan 90% van de Nederlandse ondernemingen hebben een onafhankelijk financieel adviseur.'

Nederlandse vereniging van Banken (mei 2016).

Overheid, bedrijfsleven en burgers hebben behoefte aan verantwoord en deskundig advies over hun financiële toekomst. Bij de belangrijkste beslissingen die organisaties, bedrijven en burgers nemen, leunen ze steeds meer op betrouwbare financieel adviseurs. Vooral omdat (internationale) wet- en regelgeving snel verandert en ook de nieuwste digitale diensten en producten in een groter kader én in onderlinge samenhang geplaatst moeten worden. De financieel adviseur moet in staat zijn om vanuit een helicopterview de klantsituatie te inventariseren en analyseren, de risico's in te schatten en passende maatwerk-oplossingen te adviseren.

Ontzorgen

'Als fiscalist moet men de klant nog meer centraal stellen dan nu en zoveel mogelijk ontzorgen. Het hoort steeds meer bij het werk om de klant proactief te benaderen, vooruit te denken en optimalisatiekansen te benoemen. Denk in een totaalpakket en zoek waar nodig de samenwerking met andere specialisten om de klant dat totaalpakket te kunnen bezorgen.'

Whitepaper "Upgrade naar de Fiscalist 2020" van het Register Belastingadviseurs

Van product- naar klantadvisering

In de financiële sector is al een aantal jaren een omslag gaande van productadvisering naar klantadvisering. Het gaat dan om bredere klantgerichte advisering, waarin financieel en fiscaal advies steeds meer met elkaar verweven zijn. De kosten voor het advies worden bij de klant in rekening gebracht en het provisie-systeem verdwijnt geleidelijk aan. Omdat nieuwe verdienmodellen vooral gebaseerd zijn op advisering, vraagt de markt om hoger opgeleide professionals.

'Banken moeten weer waardevol worden'

'Banken verliezen door digitale ontwikkelingen hun grip op de klant. Sommige banken zullen uiteindelijk overleven. Dit zijn de banken die in de internetwereld waardevol zijn voor de klant, maar dan als een soort supermarkt. Ook kunnen zij voor klanten een adviseursrol aannemen.'

Arnout Boot, hoogleraar Financiële Markten UvA (nov 2016)

Voor puur fiscaal advies is en was er geen sprake van een provisie-systeem, maar ook de adviespraktijk van de fiscalisten is flink in beweging. De vraag neemt toe naar fiscalisten die ondernemende gesprekken kunnen voeren, data weten te kraken en toekomstscenario's kunnen schetsen. De aangiftepraktijk zal door automatisering naar verwachting langzaam maar zeker kleiner worden.

---

² Overall waar 'financiële sector' of 'financieel advies' staat, bedoelen we financieel-economische en fiscale dienstverlening

'Fiscalist wordt businessadviseur'

'De Nieuwe Fiscalist is een zakelijk adviseur, die een multidisciplinair team inzet. Nieuwe competentieprofielen, nieuwe mensen.'

Melanie van Hemert, head of human capital tax, PwC in onderzoeksrapport Werken in de Fiscaliteit (2016)

1.2 Relatie met de klant verandert

Samenwerken vanuit zorgplicht en in vertrouwen

Uit de recente crisis en uit wetenschappelijk onderzoek leren we dat de consument van financiële producten en diensten zich vaak verre van rationeel gedraagt. Deze conclusie heeft gevolgen voor de opvatting over de zorgplicht binnen de sector. De sector moet zich meer inspannen om klanten goed te informeren en te ondersteunen bij het maken van verantwoorde keuzes.

Trusted Advisor

'Ook voor fiscalisten is de sleutel tot succes gelegen in vertrouwen, dat wordt verkregen met geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en een nauwe relatie met de klant. Word een 'trusted advisor'.'

Han Mesters, sector banker zakelijke dienstverlening ABNAMRO in 'Het Register', vakblad van het Register Belastingadviseurs (nr 1, feb 2017)

Daarnaast hebben zakelijke klanten en overheidsorganisaties behoefte aan een vertrouwensrelatie met een adviseur die hun organisatie door en door kent. De adviseur is een partner die gaat voor het beste resultaat voor de klant op de lange termijn.

Verdiepen

"Dankzij data kunnen we klanten beter van dienst zijn, maar medewerkers moeten zich ook in hen kunnen verdiepen. Klanten willen positief verrast worden, ook als dat contact virtueel verloopt."

Chris Buijink, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) (okt 2016)

Naast elkaar

Anderzijds wordt de klant juist zelfredzamer en werk je als dienstverlener vaker mét de klant dan vóór de klant. Dit komt ook tot uiting in het 'horizontaal toezicht' dat de Belastingdienst tegenwoordig toepast. Ze werkt daarin op basis van vertrouwen samen met belastingplichtigen, branches en fiscaal dienstverleners. Daarin plaatst ze zichzelf naast in plaats van boven de belastingbetaler.

Soft skills van groter belang

'Naast flexibiliteit en technologische vaardigheden worden ook soft skills van groter belang in het competentieprofiel. Goede sociale vaardigheden zijn een must voor de fiscalist die business- en sparingpartner is. Een fiscalist die de cliënt goed kent en vanuit zijn vaktechnische kennis pro actief adviseert, dat is waar de cliënt vooral behoefte aan heeft.'

Sander De Buck, tax director Unilever N.V. en Benelux in onderzoeksrapport Werken in de Fiscaliteit (2016)

1.3 Meer wet- en regelgeving

Regels versus vertrouwen: de paradox

Het verlies van vertrouwen in de financiële marktpartijen gaat gepaard met een toename van wet- en regelgeving die steeds dieper ingrijpt in de sector en bovendien regelmatig wordt herzien. Het risico hiervan is dat bureaucratiesering in de financiële sector toeneemt waarbij professionals zich verschuilen achter regels. Terwijl die professional juist moet laten zien dat hij vertrouwd kan worden. Dat hij oog heeft voor de belangen van alle betrokken partijen en het belang van de klant te allen tijde voorop stelt.

Brussel scherpert regels voor banken verder aan

'Europa heeft regels nodig die de consument beschermen en de financiële stabiliteit garanderen, maar die financiële bedrijven ook in staat stellen geld uit te lenen, te investeren en de groei te ondersteunen'

Valdis Dombrovskis, eurocommissaris Financiële Stabiliteit (nov 2016)

Meer regels, meer adviseurs

Met de invoering van de Wet Financiële Dienstverlening wordt de vraag naar gekwalificeerde financiële adviseurs trouwens alleen maar groter. En de fiscale praktijk wordt sowieso met een continue stroom van nieuwe wetgeving, uitvoeringsmaatregelen en jurisprudentie geconfronteerd. De verflechting van

fiscale en niet-fiscale wet- en regelgeving op publiek en privaat terrein maakt bovendien de toepassingen van al die regels steeds ingewikkelder.

1.4 Verdere internationalisering

De blik naar buiten

Financiële dienstverleners ervaren steeds meer internationale concurrentie op de Nederlandse markt. Anderzijds profiteren ze van een grotere, internationale afzetmarkt. Ook klanten werken steeds internationaler, wat voor de financiële dienstverleners nieuwe vragen genereert. Bijvoorbeeld over buitenlandse vestigingsplaatsen, lokale medewerkers en verschillen in belastingwetgeving.

Regels in beweging

Door de crisis is ook de internationale coördinatie verder toegenomen. Met de bankenunie is een flinke stap gezet in de internationalisering van de sector, die waarschijnlijk leidt tot nog meer harmonisatie van wet- en regelgeving in de eurozone. Ook de discussie over 'belastingparadijzen' versnelt de invoering van Europese richtlijnen. Denk aan de Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) die in de maak is. Ook het Europees Hof is al niet meer weg te denken uit ons nationale fiscale rechtstelsel.

Internationale harmonisering belastingen onvermijdelijk

'Belastingconcurrentie tussen staten leidt uiteindelijk tot minder inkomsten en kan alleen worden opgelost door coördinatie van belastingregimes. Belastingcoördinatie en toenemend gebruik van informatietechnologie zullen samen zorgen voor meer transparantie van hoe bedrijven aan hun belastingverplichtingen voldoen.'

Ronald Russo, hoogleraar Tax Assurance, Tilburg University, nov 2016

Cultureel bewustzijn

Globalisering vraagt verder om finance professionals die vertrouwd zijn met de internationale dynamiek waarin klanten zich bevinden. Bovendien moeten ze zich bewust zijn van culturele verschillen en kunnen communiceren met mensen uit andere culturen. Kennis van internationale structuren en beheersing van de Engelse taal is daarom onontbeerlijk.

1.5 Continue technologische innovatie

Big data, high-tech en een koel hoofd

ICT-ontwikkelingen blijven de sector ingrijpend veranderen. ICT maakt financiële data realtime beschikbaar en biedt daarmee de mogelijkheid om snel in te spelen op veranderingen. Het inzetten, verwerken en interpreteren van big data, gericht op beter onderbouwde besluitvorming, wordt toegevoegd aan het takenpakket van finance professionals én leidt tot nieuwe specialistische beroepen dan wel taken (business analytics, data mining). Echter, de kunst is om als finance professional de beschikbare realtime financiële parameters te benutten voor de creatie van duurzame waarde op de lange termijn.

Data interpretern

'Banken krijgen te maken met steeds grotere datasets, omdat de klant tegenwoordig heel veel dingen zelf invult. Het is vooral van belang dat medewerkers deze data uit veel verschillende bronnen goed kunnen interpreteren.'

Lex Dekkema, hoofd financiële consultancy KPMG (okt 2016)

Veranderend speelveld

ICT maakt bovendien nieuwe vormen van financiële bemiddeling mogelijk, kijk bijvoorbeeld naar de opkomst van crowdfunding en alternatieve betalingswijzen als bitcoin. Maar ook naar fintech-bedrijven die met inzet van digitale technologie, blockchain bijvoorbeeld, nieuwe manieren van betalen, sparen, verzekeren en beleggen aanbieden. Dergelijke ontwikkelingen hebben effect op bestaande verdienmodellen van financiële instellingen en veranderen continu het speelveld waarin de finance professional opereert.

Fintech ontwricht financiële dienstverlening

'De opkomst van fintechstart-ups is een van de oorzaken van de opschudding van het personeelsbestand in de financiële sector. Er is behoefte aan een ander soort medewerker door grote veranderingen in technologie, regelgeving en verschuivende verwachtingen van klanten.'

PricewaterhouseCoopers, Amsterdam okt 2016

Hoger opgeleiden...

Snelle technologische ontwikkelingen maken oude vertrouwde producten en diensten overbodig. De traditionele werkzaamheden van finance professionals verdwijnen dus, omdat ze gedigitaliseerd en geautomatiseerd worden. Denk aan het rechtstreeks online afsluiten van financiële producten, maar ook aan de vooringevulde belastingaangifte. Dit betekent dat er voor mbo-opgeleiden weinig plaats meer is op de financiële arbeidsmarkt. De roep om hoger opgeleiden is ook vanwege de technologische innovatie steeds groter.

Fiscalisten en IT

'Digitaliseringsprocessen, 3D-printers, drones; allemaal voorbeelden van zaken die in het bedrijfsleven (gaan) spelen en ook fiscale consequenties hebben. Zo maakt het bijvoorbeeld nogal wat uit wat er met de 3D-printers wordt gefabriceerd en waar ik de printers fiscaal neer ga zetten. Fiscalisten moeten – net als accountants en juristen – veel meer weten van de IT-wereld. Zonder die kennis kun je een bedrijf niet langer scherp adviseren en bijstaan.'

Willem Vermeend, Rijksambassadeur FinTech, voormalig staatssecretaris van Financiën en oud-minister van Sociale Zaken (aug 2016)

... die blijven leren

Diezelfde innovatie wordt ook wel 'disruptive' genoemd, omdat ze continu ingrijpt in bestaande producten, diensten en functies van medewerkers. Het heeft invloed op de levensduur van functies. Ook finance professionals zullen vaker en sneller van functie wisselen of regelmatig met nieuwe (fiscale) automatiseringssystemen aan de slag moeten. Dat doet een beroep op hun flexibiliteit en vraagt om een blijvend lerende houding.

Onderdeel van een keten

'Het vak van fiscalist is de laatste decennia behoorlijk veranderd. Met alleen technisch inhoudelijke kwaliteiten red je het niet meer. De soft skills zijn steeds belangrijker geworden. In het selectieproces wordt ook gekeken naar de sociale en communicatieve vaardigheden, alsmede het vermogen en de wil tot samenwerken. Fiscalisten moeten zich ervan bewust zijn dat ze onderdeel zijn van een keten. Samenwerken met andere disciplines, zoals IT-ers, data-analisten, accountants, EDPers en gedragsdeskundigen, is voor fiscalisten onontbeerlijk geworden.'

Theo Poolen, directeur Kwaliteit Fiscaliteit en Accountancy en Jeanne de Loos, programmadirecteur bij de Belastingdienst in Informatief (maart 2017), bijgevoegd bij brief over wervingsplan Belastingdienst van de Staatssecretaris van Financiën (april 2017)

... en steeds flexibeler worden

Ten slotte moet de sector ook inhaken op de technologische vernieuwingen op het gebied van communicatie. De klant verwacht direct (real time) contact en service via app- of chat-functies, op elk moment van de dag. Dit stelt hoge eisen aan de interne organisatie van financiële dienstverleners en vraagt nog meer flexibiliteit van de professional.

1.6 In alle opzichten duurzamer

Integer advies voor de lange termijn

Duurzaamheid verwijst niet alleen naar afwegingen over de lange termijn, maar ook naar een scope die breder is dan alleen financiële opbrengst. Duurzaamheid is voor financiële professionals tegenwoordig een factor die sterk meeweegt in analyses en besluitvorming. Dit is zichtbaar in de verantwoordelijkheid die financiële instellingen en de belastingwetgever nemen voor sociale of ecologische gevolgen van maatregelen en beslissingen. Denk aan 'groene' financiële beleggingen en producten, maar ook aan inlichtingenplicht (ook internationaal), sanctiewetgeving en heffingen op grond van milieuwetgeving.

Duurzaamheid in fiscaliteit

Ook in 2016 biedt de Nederlandse overheid fiscale faciliteiten aan het bedrijfsleven om ondernemerschap en innovatie te stimuleren. Speerpunten van het fiscale beleid zijn dit jaar met name innovatie en investeringen in duurzame bedrijfsmiddelen.

Publicatie 'Fiscaal voordeel bij innovatief en duurzaam ondernemen 2016' PriceWaterhouseCoopers

Integer handelen

Van een professional Finance, Tax and Advice vraagt dit continue alertheid op nieuwe inzichten en een empathische en verantwoordelijke houding ten opzichte van externe ontwikkelingen en gevoeligheden. Die verantwoordelijke houding is bovendien vereist nu de wereld geconfronteerd wordt met financiële crises die het gevolg zijn van onverantwoord handelen in de hele sector. De financiële professional van vandaag moet ethisch gedrag laten zien en het vertrouwen van het grote publiek terugwinnen.

Banken en verzekeraars pakken beroepseed serieus op

'Financiële instellingen hebben de nieuwe wettelijke beroepseed het afgelopen jaar serieus in hun organisatie ingebed. Bij het afleggen van de eed beloven medewerkers van banken, verzekeraars en andere financiële instellingen dat zij hun functie naar eer en geweten uitoefenen, en het belang van de klant centraal stellen. De eed is bedoeld om een bijdrage te leveren aan de cultuurverandering in de financiële sector en is naar aanleiding van de financiële crisis ingevoerd op initiatief van de sector.'

De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) (sept 2016)

Fair share

Fiscalisten voelen zich vaak ongemakkelijk zodra het over fiscale ethiek gaat. De fair share discussie is daar een voorbeeld van. Ethiek is echter inherent aan het belastingrecht – dus ook het gebruik daarvan.'

Prof. mr. dr. J.L.M. Gribnau op NDFR, platform voor fiscaal experts

Integrated reporting

Als 'opbrengst' meer is dan alleen financiële opbrengst, is integrated reporting nodig om in brede zin alle opbrengsten zichtbaar te maken. De FTA-professional moet dus 'integrated thinking' inzetten om te bepalen hoe de strategie, governance en prestaties van een klant bijdragen aan het creëren van financiële én niet-financiële waarden op de korte, middellange en lange termijn. De kengetallen om dit in kaart te brengen en de systemen om op basis hiervan besluiten te nemen moeten nog verder worden uitgewerkt.

Toezichthouder stimuleert geïntegreerde verslaggeving

'Na het Klimaatakkoord van Parijs en met de toegenomen aandacht voor het rapporteren over andere risico's dan slechts financiële verslaggevingsrisico's, vergt de overgang naar meer duurzame bedrijfsmodellen en een duurzame economie een volwassen geïntegreerde verslaggeving. De banktoezichthouders internationaal en nationaal zijn actief in het benoemen van climate change risk en de impact van zogenoemde stranded assets op de soliditeit van financiële instellingen. Vanuit onze rol als toezichthouder op de verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen willen we met de uitkomsten van dit onderzoek ondernemingen stimuleren verdere stappen te zetten op het terrein van geïntegreerde verslaggeving.'

Gerben Everts, bestuurder AFM (nov 2016)

2. De nieuwe finance professional

Excellente adviseur: integer, toekomstgericht en deskundig

De ontwikkelingen in het vorige hoofdstuk vragen om een nieuw soort finance professional. Er is steeds meer behoefte aan proactieve, op de toekomst gerichte adviseurs die integraal kunnen analyseren en vanuit een kritische houding meedenken en meewerken met organisaties en particuliere klanten.

De FTA-professional is:

'Een professional die op basis van gedegen vakkennis toekomstgericht en helder adviseert op zijn vakgebied. Dit advies is het resultaat van analyse van een vaak complex probleem en van een zorgvuldige afweging van de belangen van de klant. Hij weet hoe je bouwt aan een duurzame vertrouwensrelatie en toont zich een creatieve, flexibele en ondernemende partner. Ontwikkelingen in zijn vakgebied volgt hij op de voet en ook zijn eigen ontwikkeling als professional neemt hij voortdurend onder de loep.'

Deze beschrijving van de FTA-professional bevat een aantal elementen die we hieronder verder uitwerken op basis van de vier R'en:

- het werken aan de **relatie** met de klant
- het genereren van **rendement** in de breedste zin van het woord
- het inschatten van en omgaan met **risico's**
- het **regisseren** van je eigen ontwikkeling

2.1 Integer (Relatie)

Klantbelang als vanzelfsprekend uitgangspunt

De toekomstige FTA-professional is een excellente adviseur. Zijn adviesvaardigheid is gericht op verbinding met de klant, wiens huidige situatie en belang op de lange termijn de belangrijkste uitgangspunten vormen voor een integer advies. De professional heeft inzicht in psychologische processen zoals keuzegedrag, besluitvorming en motivatie. Bovendien heeft hij kennis van en begrip voor verschillen in mentaliteit en waardesystemen.

In het adviesproces is het van groot belang dat de FTA-professional transparant handelt en adviezen helder onderbouwt. Ook het afleggen van verantwoording voor besluiten, handelingen en acties hoort als vanzelfsprekend bij de professionaliteit van de FTA'er.

2.2 Toekomstgericht (Rendement)

Waardecreatie op de lange termijn

De FTA-professional is een business partner die actief meedenkt over hoe de doelstellingen van de organisatie of particuliere klant behaald kunnen worden. Hij wordt dus geacht over een brede blik te beschikken: over een helicopterview. Uiteraard heeft hij hierbij het financiële en niet-financiële rendement van de klant én van de eigen organisatie helder in het vizier. Alles draait om 'waarde-creatie' op de lange termijn.

Samen met de klant en steeds vaker met andere adviseurs zoekt hij in multidisciplinaire teams naar (creatieve) maatwerk-oplossingen die de klantdoelen het beste dienen. In een dergelijk multidisciplinair team kan de FTA-professional ook juist een specialistische rol vervullen, afhankelijk van zijn inhoudelijke expertise. Dergelijke samenwerking wordt ook wel 'co-creatie' genoemd.

2.3 Deskundig (Risico)

Op basis van gedegen vakkennis

Het genereren van rendement op de lange termijn staat of valt met het inschatten van kansen en risico's. FTA-professionals weten bijvoorbeeld dat 'compliance' meer is dan het tijdig indienen van een juiste aangifte of jaarrekening. Het is voor elke organisatie van belang te weten wat de financiële en fiscale risico's zijn en hoe die moeten worden opgenomen in de financiële verslaglegging. Basisvoorwaarde daarvoor is een gedegen kennisbasis. Die inhoudelijke kennis staat in hoofdstuk 4 gespecificeerd in de beschrijvingen van de kernvakgebieden van deze opleiding.

Daarnaast is de FTA-professional 'data-aware' en 'technology-proof': hij kan (big) data analyseren, interpreteren en inzetten voor het verbeteren van eigen handelen, advies aan de klant en de prestaties van de (eigen) organisatie. Hij is vertrouwd met de digitale technologie en weet deze effectief in te zetten bij het samenstellen van zijn advies.

2.4 Brede hbo-professional (Regie)

Eigen ontwikkeling voortdurend onder de loep

Uiteraard voldoet de FTA-professional aan het profiel van elke afgestudeerde HEO'er. Het is een startbekwame professional: zelfstandig en verantwoordelijk én in staat om zijn eigen leerproces en persoonlijke ontwikkeling te regisseren en blijvend te ontwikkelen. Noem het 'zelfmanagement'.

We definiëren de drie beroepsvormende aspecten uit de HEO-standaard voor de FTA'er in hoofdstuk 4.

3. Het brede werkveld

Kansen voor de FTA-professional

De professional Finance, Tax and Advice kan straks aan de slag op alle plekken waar financieel advies nodig is. Een breed werkveld dus, dat continu verandert en talloze kansen biedt. Het gaat om:

'De totale markt voor financieel-economische en fiscale dienstverlening'

In dit uitgestrekte beroepenveld kunnen we overzicht creëren, door onderscheid te maken tussen traditionele partijen en nieuwe spelers én door voorbeelden te geven van beroepen waarin onze afstudeerders straks terecht kunnen komen.

3.1 Traditionele partijen

Publieke of private werkgever, of eigen baas

Natuurlijk spelen de 'traditionele' partijen nog steeds een grote rol. Volgens diverse bronnen³ en overzichten komen de professionals terecht...

...in de publieke sector, bijvoorbeeld bij:

- (lokale) overheden
- de Belastingdienst
- rechtbank
- kadaster
- toezichthouder
- ...

... in de private sector, bijvoorbeeld bij:

- banken
- verzekeraars
- intermediairs
- accountantskantoren
- advieskantoren
- advocaten- of notariskantoren
- pensioenfondsen
- belastingadvieskantoren
- professionele financiële afdelingen bij grote organisaties
- ...

Afgestudeerde FTA'ers gaan ook vaak als zelfstandige aan de slag. Ze brengen bovendien zelfs veranderingen in de markt teweeg als start up, met een compleet nieuw product of nieuwe dienst.

3.2 Nieuwe spelers

Kleine en grote vernieuwers

Ook grote en kleine nieuwe spelers vervullen een steeds grotere rol in de markt: Google en Apple die verzekeringen en beleggingen verkopen, bijvoorbeeld. En de start ups en FinTech-bedrijven die de nieuwste technologie omzetten in producten en diensten en daarmee de financiële dienstverlening continu vernieuwen.

---

³ o.a. uit HBO-monitor 2016

Dutch Fintech Landscape 3.0

Deze illustratie van het Nederlandse FinTech-landschap laat zien hoe de IT en de financiële wereld met elkaar verbonden zijn. Een voorbeeld van de continue vernieuwing van het werkveld van de FTA-professional

3.3 Taken en beroepen

Advies in finance en/of tax

Wie afstudeert als FTA-professional is vóór alles een adviseur. Dat betekent dat hij als professional algemene adviseurstaken uitvoert. Dit zijn de belangrijkste:

Een adviseur:

- doet onderzoek bij de klantorganisatie
- bedenkt creatieve oplossingen en geeft advies
- helpt de klant bij het in praktijk brengen van het advies (implementeren)
- ontwikkelt zichzelf, zowel persoonlijk als qua vakkennis
- zorgt voor naamsbekendheid, doet acquisitie en schrijft offertes

Brede kennisbasis

Wie afstudeert in Finance, Tax en Advice heeft een brede kennisbasis. Daar bovenop bieden hogescholen vaak een specialisatiemogelijkheid of uitstrooprofiel(en): in de richting van finance of tax. Gespecificeerd naar die mogelijke specialisatierichtingen vinden we onze afstudeerders bijvoorbeeld

terug in de beroepen hieronder. Daarnaast bevat bijlage 1 een uitgebreide lijst van beroepsmogelijkheden op basis van de International Standard Classification of Occupations.

... *finance*:

- financieel specialist
- financieel administrateur
- pensioenadviseur
- beleggingspecialist
- compliance officer
- financieel adviseur
- consultant
- (schade-)acceptant
- financieel planner
- hypotheekadviseur
- relatiebeheerder
- schadebehandelaar
- assurantiemedewerker
- accountmanager
- employee benefits-specialist
- kredietbemiddelaar
- crowdfunding-specialist
- kredietanalist
- financieringsspecialist
- risicomanager
- financieel adviseur overheidsfinanciën
- DGA-adviseur
- beleidsmedewerker
- ...

Finance-taken zijn bijvoorbeeld:

- adviseren van particuliere en zakelijke relaties
- beheren van relaties
- verkopen / distribueren van financiële producten
- monitoren van financieel resultaat en analyseren van risico's
- monitoren en analyseren van bedrijfsprocessen
- analyseren van actuele externe (internationale) ontwikkelingen

... *tax*:

- financieel en beleggingsadviseur
- belastingadviseur
- belastingdienstmedewerker
- tax analist
- tax manager
- managing consultant Tax Compliance
- bedrijfsfiscalist
- financieel beleidsmedewerker bij lokale overheid (lokale heffingen)
- administratief medewerker rechtbank
- senior juridisch medewerker rechtbank
- financieel planner
- adviseur gemeente, waterschap, provincie
- treasury manager
- risicomanager
- douanemedewerker
- inspecteur/medewerker toezicht
- financieel rechercheur FIOD
- vakgroepcoördinator Heffingen
- ...

Tax-taken zijn bijvoorbeeld:

- het begeleiden en informeren van de cliënten bij het doen van hun belastingaangiftes
- het vanuit de belastingaangifte signaleren van kansen en risico's
- het voorbereiden/opstellen en communiceren van belastingadviezen
- het initiëren, begeleiden en uitvoeren van een boekenonderzoek (Belastingdienst)
- het behandelen van belastingaangiftes (Belastingdienst)
- het beoordelen van de administratieve organisatie en de beschrijving van de bedrijfsprocessen ten behoeve van horizontaal toezicht (Belastingdienst)

Onderscheidende rol van de FTA-professional

In deze markt zijn ook andere professionals actief waarmee de FTA'er regelmatig samenwerkt, maar waarvan hij zich ook duidelijk onderscheidt. Een accountant zorgt bijvoorbeeld voor vastlegging en verantwoording van de bedrijfsresultaten naar externe partijen. De bedrijfseconoom waakt over interne bedrijfsprocessen en geld- en goederenstromen en vervult daarmee juist intern een belangrijke functie. De FTA'er heeft beide collega's nodig om een beeld te krijgen van de situatie en onderscheidt zich in dit speelveld heel nadrukkelijk in zijn adviserende rol, gebaseerd op zijn generalistische kijk, zijn specialisatie in finance en/of tax, zijn analytische vermogen en vooral zijn adviesvaardigheid: het langetermijnbelang en de (toekomst)wensen van de klant staan voorop.

Een leven lang leren

Natuurlijk kan een FTA-professional zich ook verder specialiseren en kiezen voor een masteropleiding. Bijvoorbeeld een Master Fiscaal Recht, een MBA Bedrijfskunde of een Master Financiële Planning. De diverse hogescholen bieden hiervoor premasters en schakelprogramma's aan.

4. Eindkwalificaties

De eindkwalificaties waaraan de afgestudeerde FTA-professional voldoet, zijn gebaseerd op de HEO-standaard en de kernvakgebieden die door de Vereniging Hogescholen zijn toebedeeld aan onze opleiding Finance, Tax and Advice. In dit hoofdstuk geven we ook aan hoe de Dublin-descriptoren in de FTA-eindkwalificaties verankerd zijn.

4.1 HEO-standaard

De standaard voor elke economische bachelor

De afgesproken HEO-standaard is een uitwerking van de door de hogescholen gezamenlijk geformuleerde standaard voor ál hun bachelor-opleidingen in het economisch domein. De standaard houdt in dat een opleiding ervoor zorgt dat studenten:

- een gedegen theoretische basis krijgen
- het onderzoekend vermogen verwerven dat hen in staat stelt om bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling van het beroep
- over voldoende professioneel vakmanschap beschikken
- de beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie ontwikkelen die past bij een verantwoordelijke professional

Gedegen theoretische basis

Een pas afgestudeerde HEO-student heeft een theoretische basiskennis op een aantal kernvakgebieden die van belang zijn voor de (internationale) bedrijfsvoering en voor het vormgeven en innoveren van processen in de private en de publieke sector. De kernvakgebieden van Finance, Tax and Advice staan hier op een rij en zijn in paragraaf 4.2 verder uitgewerkt tot eindkwalificaties, met bijbehorende niveaus.

1. Finance
2. Tax (Business Law and Ethics)
3. Advice (Organisational behaviour)
4. Economics
5. Accounting
6. Management Information Systems
7. Quantitative techniques
8. Marketing
9. Strategic management
10. Operations management

Onderzoekend vermogen

De FTA-professional beschikt, zo stelt de Vereniging Hogescholen, over onderzoekend vermogen dat leidt tot reflectie, evidence based practice en innovatie. Vertaald naar de FTA-professional betekent dit dat hij zijn advies altijd kan verantwoorden (reflectie), dat hij zijn advies altijd kan onderbouwen (evidence based practice) en dat hij bijdraagt aan nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de beroepspraktijk (innovatie). Onderzoekend vermogen bestaat uit drie aspecten: een onderzoekende *houding* hebben, onderzoeksresultaten van anderen *toepassen* en zelf onderzoek *doen*.

Professioneel vakmanschap

De FTA-professional speelt proactief in op veranderingen in het werk en de context van het werk. Hij kan omgaan met weinig structuur en onzekere factoren. De professional is in staat in een snel veranderende omgeving en met oog voor de grote hoeveelheden beschikbare business-informatie, doelen voor de korte termijn te verbinden met ambities voor de lange termijn. Hij neemt verantwoordelijkheid en kan zelfstandig beslissingen nemen.

Natuurlijk is de FTA-professional daarnaast ondernemend, initiatiefrijk, resultaatgericht en werkt hij accuraat, gestructureerd en planmatig. Hij maakt duidelijke afspraken, komt deze na en spreekt anderen erop aan.

Verantwoord handelen

De FTA-professional handelt zorgvuldig. Hij heeft het vermogen om zelfstandig oordelen te vormen en beslissingen te nemen, zich rekenschap gevend van zijn beroepsregels, de (inter)nationale wetgeving en zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hij heeft inzicht in de relativiteit en beperkte geldigheid van theorieën en modellen. Daarbij is hij zelfkritisch en heeft hij een reflectieve houding.

4.2 Kernvakgebieden

De kern van het vakmanschap van de FTA-professional

Hieronder is bij elk kernvakgebied een eindkwalificatie toegevoegd. Bij elke kwalificatie staat aangeduid hoe ver de kennis, vaardigheid en attitude van de afgestudeerde FTA'er reikt. Dat is aangeduid met de kwalificatieniveaus 1 t/m 3. Die niveaus expliciteren de aard van de taak, de aard van de context en de mate van zelfstandigheid waarmee taken uitgevoerd kunnen worden. Dit geheel van kwalificaties met niveau-aanduidingen voldoet aan de Dublin-descriptoren, zoals duidelijk wordt in paragraaf 4.3.

niveau	aard van de taak	aard van de context	mate van zelfstandigheid
1	<ul style="list-style-type: none"> • eenvoudig • gestructureerd • past bekende methoden toe	<ul style="list-style-type: none"> • bekend • eenvoudig • monodisciplinair	<ul style="list-style-type: none"> • sturende begeleiding
2	<ul style="list-style-type: none"> • complex • gestructureerd • hanteert bekende methoden in wisselende situaties	<ul style="list-style-type: none"> • bekend • complex • monodisciplinair in de praktijk	<ul style="list-style-type: none"> • coachende begeleiding
3	<ul style="list-style-type: none"> • complex • ongestructureerd • hanteert methoden bij nieuwe situaties	<ul style="list-style-type: none"> • onbekend • complex • multidisciplinair in de praktijk	<ul style="list-style-type: none"> • zelfstandig • begeleiding indien nodig

Per kernvakgebied is geformuleerd wat de afgestudeerde moet kennen en kunnen in termen van kennis, vaardigheid en attitude: de eindkwalificatie. De eerste drie eindkwalificaties beslaan de inhoudelijke bagage van de drie kernvakgebieden waaromheen de opleiding gebouwd is: 'finance', 'tax' en 'advice'.

1. Finance (niveau 2/3)

De FTA-professional kan een klant adviseren over zijn financieringsbehoefte en -mogelijkheden. Hij kan financiële en fiscale risico's van de klant signaleren, hem beheersingsmaatregelen voorstellen en die bewaken en verbeteren. De inhoud van het kernvakgebied Finance komt samen in de praktijk van bijvoorbeeld de zakelijke kredietverlening, private banking en risk management.

2. Tax (Business Law and Ethics) (niveau 2/3)

De FTA-professional kan een klant adviseren op financieel en fiscaal terrein door toepassing van kennis van zowel nationale als internationale (fiscale) wet- en regelgeving en jurisprudentie. Hij handelt daarbij altijd vanuit ethische normen en waarden en maatschappelijke verantwoordelijkheid. De inhoud van het kernvakgebied Tax komt samen in de fiscale adviespraktijk of bij de Belastingdienst, bijvoorbeeld bij de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en de schenk- en erfbelasting.

3. Advice (Organisational behaviour) (niveau 3)

De FTA-professional kan zich (vanuit zijn of haar organisatie) verplaatsen in een klant (binnen zijn of haar organisatie), met onder andere de kennis van de processen die ten grondslag liggen aan keuzegedrag en besluitvorming (behavioural finance).

4 Economics (niveau 2)

De FTA-professional kan de economische principes toepassen die ten grondslag liggen aan een fiscaal en financieel advies.

5. Accounting (niveau 2)

De FTA-professional kan een financieel jaarverslag vanuit fiscaal en financieel oogpunt analyseren en beoordelen.

6. Management Information Systems (niveau 2)

De FTA-professional kent de ontwikkelingen in de informatietechnologie in de financiële wereld en vertaalt data naar managementinformatie. Hij kent moderne managementinformatiesystemen binnen financiële organisaties en kan ze toepassen.

7. Quantitative techniques (niveau 1)

De FTA-professional kent de kwantitatieve technieken die nodig zijn om relevante data te verzamelen.

8. Marketing (niveau 1)

De FTA-professional kan, onder andere met behulp van informatietechnologie, kansen en bedreigingen in de markt signaleren. Op basis daarvan kan hij de gevolgen hiervan voor de klant beschrijven.

9. Strategic management (niveau 1)

De FTA-professional kent de basisconcepten van strategisch management. Hij kan zich een mening vormen over het strategisch plan van een organisatie en dat mee laten wegen in zijn fiscaal en financieel advies.

10. Operations management (niveau 1)

De FTA-professional kan de verschillende fases en aspecten van besluitvormingsprocessen herkennen en beschrijven. Daarnaast kan hij verschillende methodieken van kwaliteitsmanagement herkennen en beschrijven.

4.3 Dublin-descriptoren

De FTA-eindkwalificaties internationaal verankerd

Hoe verhouden de FTA-eindkwalificaties zich tot de Dublin-descriptoren voor het bachelorniveau? Hieronder zijn voor de volledigheid de definities van de Dublin-descriptoren opgenomen en in het tweede schema worden ze gekoppeld aan de FTA-eindkwalificaties.

Dit zijn de Dublin-descriptoren voor het bachelorniveau:

Dublin-descriptoren	De afgestudeerde bachelor...
1.Kennis en inzicht	heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.
2.Toepassen kennis en inzicht	is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.
3. Oordeelsvorming	is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
4. Communicatie	is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet specialisten.
5. Leervaardigheden	bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie aan te gaan die een hoog niveau van autonomie veronderstelt.

De relatie tussen de FTA-kernvakgebieden, vaardigheden, attitude en Dublin-descriptoren:

Kernvakgebieden	Dublin - descriptor
<p>1. Finance (niveau 2/3)</p> <p>De FTA-professional kan een klant adviseren over zijn financieringsbehoefte en -mogelijkheden. Hij kan financiële en fiscale risico's van de klant signaleren, hem beheersingsmaatregelen voorstellen en die bewaken en verbeteren.</p>	1, 2 en 3
<p>2. Tax (Business Law and Ethics) (niveau 2/3)</p> <p>De FTA-professional kan een klant adviseren op financieel en fiscaal terrein door toepassing van kennis van zowel nationale als internationale (fiscale) wet- en regelgeving en jurisprudentie. Hij handelt daarbij altijd vanuit ethische normen en waarden en maatschappelijke verantwoordelijkheid.</p>	1, 2 en 3
<p>3. Advice (Organisational behaviour) (niveau 3)</p> <p>De FTA-professional kan zich (vanuit zijn of haar organisatie) verplaatsen in een klant (binnen zijn of haar organisatie), met onder andere de kennis van de processen die ten grondslag liggen aan keuzegedrag en besluitvorming (<i>behavioural finance</i>).</p>	1, 2, 3 en 4
<p>4. Economics (niveau 2)</p> <p>De FTA-professional kan de economische principes toepassen die ten grondslag liggen aan een fiscaal en financieel advies.</p>	1, 2
<p>5. Accounting (niveau 2)</p> <p>De FTA-professional kan een financieel jaarverslag vanuit fiscaal en financieel oogpunt analyseren en beoordelen.</p>	1, 2
<p>6. Management Information Systems (niveau 2)</p> <p>De FTA-professional kent de ontwikkelingen in de informatietechnologie in de financiële wereld en vertaalt data naar managementinformatie. Hij kent moderne managementinformatiesystemen binnen financiële organisaties en kan ze toepassen.</p>	1, 2
<p>7. Quantitative techniques (niveau 1)</p> <p>De FTA-professional kent de kwantitatieve technieken die nodig zijn om relevante data te verzamelen.</p>	1
<p>8. Marketing (niveau 1)</p> <p>De FTA-professional kan, onder andere met behulp van informatietechnologie, kansen en bedreigingen in de markt signaleren. Op basis daarvan kan hij de gevolgen hiervan voor de klant beschrijven.</p>	1
<p>9. Strategic management (niveau 1)</p> <p>De FTA-professional kent de basisconcepten van strategisch management. Hij kan zich een mening vormen over het strategisch plan van een organisatie en dat mee laten wegen in zijn fiscaal en financieel advies.</p>	1, 3, 4
<p>10. Operations management (niveau 1)</p> <p>De FTA-professional kan de verschillende fases en aspecten van besluitvormingsprocessen herkennen en beschrijven. Daarnaast kan hij verschillende methodieken van kwaliteitsmanagement herkennen en beschrijven.</p>	1

Vaardigheden en houding	Dublin-descriptor
<p>1. Onderzoekend vermogen</p> <p>De FTA-professional beschikt, zo stelt de hbo-raad, over een onderzoekend vermogen dat leidt tot reflectie, <i>evidence based practice</i> en innovatie. Vertaald naar de FTA-professional betekent dit dat hij zijn advies altijd kan verantwoorden (reflectie), dat hij zijn advies altijd kan onderbouwen (<i>evidence based practice</i>) en dat hij bijdraagt aan nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de beroepspraktijk (innovatie). Onderzoekend vermogen bestaat uit drie aspecten: een onderzoekende houding hebben, onderzoeksresultaten van anderen toepassen en zelf onderzoek doen.</p>	3, 4
<p>2. Professioneel vakmanschap</p> <p>De FTA-professional speelt proactief in op veranderingen in het werk en de context van het werk. Hij kan omgaan met weinig structuur en onzekere factoren. De professional is in staat in een snel veranderende omgeving, en met oog voor de grote hoeveelheden beschikbare business-informatie, doelen voor de korte termijn te verbinden aan ambities voor de langere termijn. Hij neemt verantwoordelijkheid kan zelfstandig beslissingen nemen. Natuurlijk is de FTA-professional daarnaast ondernemend, initiatiefrijk, resultaatgericht en werkt hij accuraat, gestructureerd en planmatig. Hij maakt duidelijke afspraken, komt deze na en spreekt anderen erop aan.</p>	3, 5
<p>3. Verantwoord handelen</p> <p>De FTA-professional handelt zorgvuldig. Hij heeft het vermogen om zelfstandig oordelen te vormen en beslissingen te nemen, rekening houdend met beroepsregels, de (Inter-)nationale wetgeving en zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hij heeft inzicht in de relativiteit en beperkte geldigheid van theorieën en modellen. Daarbij is hij zelfkritisch en heeft hij een reflectieve houding.</p>	3, 5

Bijlage 1 Beroepsmogelijkheden FTA-professional

Uit: International Standard Classification of Occupations (ISCO-08 en ISCO-88)

Op basis van het hiervoor geschetste beroepsprofiel van de opleiding Finance, Tax and Advice en de beschreven kwalificaties, zijn onderstaande beroepsmogelijkheden uit de ISCO-standaard van toepassing.

ISCO-08	ISCO-88	English title
2411	2411	Accountant
2411	2411	Accountant, tax
2120	2121	Actuary
3315	3417	Adjuster, claims
2412	2419	Adviser, debt
2412	2411	Adviser, financial
2412	2419	Adviser, investment
2611	2429	Adviser, legal
2611	2429	Adviser, legislative
2412	2419	Adviser, pensions
2412	2419	Adviser, wealth management
3331	3422	Agent, forwarding
3321	3412	Agent, group insurance
3321	3412	Agent, insurance
3321	3412	Agent, sales: insurance
2412	2419	Adviser, debt
2412	2411	Adviser, financial
2412	2419	Adviser, investment
2611	2429	Adviser, legal
2611	2429	Adviser, legislative
2412	2419	Adviser, pensions
2412	2419	Adviser, wealth management
3331	3422	Agent, forwarding
3321	3412	Agent, group insurance
3321	3412	Agent, insurance
3321	3412	Agent, sales: insurance
2413	2419	Analyst, bond
3312	3419	Analyst, credit: assessing credit or loans
3312	3419	Analyst, financial: assessing credit worthiness of clients
2413	2419	Analyst, financial: investments
3312	3419	Analyst, loans
3312	3419	Analyst, risk: assessing credit worthiness of clients
2413	2419	Analyst, securities
2422	2419	Analyst, treasury: government policy
4211	3432	Assistant, bank
4312	3432	Assistant, insurance: adjustment
4312	3432	Assistant, insurance: claims
4312	3432	Assistant, insurance: policy
1211	1231	Banker

3324	3421	Broker, commodities
3311	3411	Broker, finance
3311	3411	Broker, foreign exchange
3324	3421	Broker, futures: commodities
3311	3411	Broker, futures: financial
3321	3412	Broker, insurance
3311	3411	Broker, investment
3311	3411	Broker, lease
3311	3411	Broker, mortgage
3311	3411	Broker, securities
3311	3411	Broker, stocks and shares
4211	4211	Cashier, bank
4311	4121	Clerk, cash-accounting
4312	4122	Clerk, collateral
4312	4122	Clerk, credit
4312	4122	Clerk, finance
3312	3419	Clerk, finance: approving or assessing credit or loans
3312	3419	Clerk, finance: processing credit applications or loans
3312	3419	Clerk, finance: approving or assessing credit or loans
3312	3419	Clerk, finance: processing credit applications or loans
4312	3432	Clerk, insurance
4312	4122	Clerk, investment
4312	4122	Clerk, mortgage
4312	4122	Clerk, securities
2412	2411	Consultant, financial
2412	2419	Consultant, financial advice
2412	2419	Consultant, investment: advising clients
2413	2419	Consultant, investment: financial analysis
2413	2419	Consultant, securities
3311	3411	Dealer, bond
3311	3411	Dealer, foreign exchange
3311	3411	Dealer, futures: financial
3321	3412	Dealer, insurance
3311	3411	Dealer, securities
1211	1231	Director, finance
3352	3442	Examiner, tax
3315	3417	Inspector, insurance: claims
3353	3443	Inspector, pensions
1346	1317	Manager, branch: financial institution
1346	1317	Manager, branch: insurance company
1213	1231	Manager, compliance
1211	1231	Manager, department: finance
1211	1231	Manager, finance
3312	3419	Officer, bank lending
3312	3419	Officer, bank: loans or lending
1213	1231	Officer, chief compliance
1211	1231	Officer, chief financial
3312	3419	Officer, finance: approving, assessing or processing loans
3312	3419	Officer, loans

3353	3443	Officer, pensions
3312	3419	Officer, securities: loans or lending
3312	3419	Officer, settlements: loans or financial settlements
3352	3442	Officer, tax
3311	3411	Stockbroker
3312	3419	Supervisor, credit: assessing credit or finance
3311	3411	Trader, derivatives
3311	3411	Trader, financial
3311	3411	Trader, foreign exchange
3324	3421	Trader, futures: commodities
3311	3411	Trader, futures: financial
3311	3411	Trader, securities
3311	3411	Trader, stock
3321	3412	Underwriter, insurance
3311	3411	Underwriter, investments
3312	3419	Underwriter, loans
3312	3419	Underwriter, mortgages

Bijlage 2 Bronnen

Deze bronnen waren behulpzaam bij het tot stand komen van dit beroepsprofiel:

- 'Wendbaar in een duurzame economie', verkenningcommissie HEO, Mirjam Sent e.a. (2014)
- 'Samenleving en financiële sector in evenwicht', rapportage WRR (2016)
- 'Ontwikkelingen in de markt voor financieel advies', presentatie dr. Fred de Jong (2017)
- 'Upgrade naar de Fiscalist 2020', whitepaper van het Register Belastingadviseurs (2016)
- 'Financiële sector in 2030', Hays (2016)
- Publicatie 'Fiscaal voordeel bij innovatief en duurzaam ondernemen 2016'
PriceWaterhouseCoopers
- 'Werken in de fiscaliteit', onderzoeksrapport Berenschot en Sdu (2015)
- Fintech Congres 'Do's and Don'ts voor de legal, tax and financial advisor', (sept 2016)
- Inaugurale rede van Ronald Russo, hoogleraar Belastingrecht aan Tilburg University (nov 2016)
- Het Register, vakblad van het Register Belastingadviseurs (feb, 2017)
- Website Autoriteit Financiële Markten (2017)
- Website Nederlandse Vereniging van Banken (2017)
- Website De Belastingdienst (2017)
- Website NDFR, Platform voor fiscaal experts (2017)
- HBO-monitor (2016)
- 'Onderzoekend vermogen in beroepsonderwijs' Daan Andriessen/Dan Greve (2014)
- 'Beroeps- en opleidingsprofiel Landelijk Overleg Financial Services Management', (2016)
- 'Beroeps- en opleidingsprofiel Landelijk Overleg Fiscaal Recht en Economie', (2012)

Bijlage 3 Ratificatielijst werkveld

Dit beroepsprofiel is getoetst op actualiteit en toekomstgerichtheid door de beroepenveldcommissies van de aangesloten opleidingen en andere belangrijke professionals uit het werkveld. Deze professionals zijn we in het bijzonder erkentelijk voor hun medewerking:

De heer drs.Th.W.M. (Theo) Poolen, directeur Kwaliteit Fiscaliteit en Accountancy, *Belastingdienst*

Mevrouw drs. A.D.M. (Jeanne) de Loos, programmadirecteur, *Belastingdienst*

De heer dr. F.J. (Frank Jan) de Graaf, lector Corporate Governance and Leadership, *Hogeschool van Amsterdam*

De heer W. (Willem) Wesselink, marketingmanager Pensioen en Leven, *Delta Lloyd*

De heer R. (Rudie) Faken FFP CFP®, kantoordirecteur
ABN AMRO Bank NV

Mevrouw S. (Simone) Tabor, directeur Private Banking Rayon IJsselland
ING

De heer C. (Camiel) Slot MBA, manager Verzekeringsbedrijf Particulier
Vrieling Adviesgroep

Mevrouw mr. K. (Karla) Schipper, partner en belastingadviseur

Mevrouw J. Boonekamp, beleidsadviseur sector Arbeidsvoorwaarden, Verbond van Verzekeraars.

Mevrouw. Mr. A.W. (Andrien) van der Werf RB, senior belastingadviseur
De Jong en Laan

De heer drs. R (Roderik) de Vries, teamleider Handhavingsadvies
Belastingdienst

Mevrouw drs. P.W. (Paulien) Geerdink, kwartiermaker/beoogd directeur
Noordelijk Belastingkantoor

De heer drs M.G.F. (Maarten) Scharrenborg, belastingadviseur

De heer H.R. (Henk) Weggen MBA, directeur Particulier en Klein Zakelijk
Meeüs Verzekeringen

De heer P.W. (Piet) Schudde MHRM, manager HR
Univé Noord-Nederland

De heer drs. A. (André) de Vries, manager MKB
Rabobank Stad en Midden Groningen

De heer J.E.J. (Jan) Ummenthum MBA, directievoorzitter
Rabobank Arnhem en Omstreken

De heer K.D.E. (Kor) Bolhuis, manager particulieren
Rabobank Friesland Oost

De heer N.A.H. (Norbert) Berns, (mede-)eigenaar
Internetvisie en Begaan Interim- en Projectmanagement

De heer A.A.J. (Alain) ten Have, senior beleggingsadviseur en vermogensbeheerder
ABN AMRO MeesPierson

De heer drs. J.H.M. Raaijmakers, manager Beleggen
ABN AMRO MeesPierson Arnhem-Nijmegen

Mevrouw S. (Stefani) Hilferink MBA, directeur Dienstverlening / directeur rayon Utrecht-Gooi
gemeente Rhenen / ING Bank

De heer drs. W.J. (Wilfried) Spekreijse, manager Pensioendossier OK BPF
Achmea

De heer A.A.T. (Antoine) Joosten RB, directeur en belastingadviseur
AACC Accountants en Belastingadviseurs

Mevrouw mr. S.P.R. (Sandra) Steinmaier MFSME, senior manager Belastingadvies
BDO Nijmegen

De heer T.F.J. (Theo) Reijmers, medewerker kantoor Arnhem
Belastingdienst

De heer dr. Fred de Jong, directeur *Adviesbureau Fred de Jong*

Mevrouw P. Ramaekers MB FB, Manager Human Capital, *EY, Eindhoven*

De heer mr. P.H.J.T. van Duppen, fiscaal vennoot vestiging Helmond,
RSW Accountants, Fiscalisten en Consultants

De heer mr. R. Severens, BTW-specialist vestiging Waalre, *Witlox Van den Boomen*

Drs. J. (Jan) Zweekhorst RB, Fiscalist/vennoot *BLM Adviseurs* - Bestuurslid / verbonden aan
Vaktechniek SRA